

Základní škola Jedovnice, příspěvková organizace, Nad Rybníkem 401, Jedovnice 679 06

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ŠKOLNÍ DRUŽINU ZŠ JEDOVNICE

I. Identifikační údaje:

ŠD při ZŠ Jedovnice, příspěvková organizace

Nad Rybníkem 401

Jedovnice 679 06

IČO: 620 73 095

Ředitelka školy: Mgr. Eva Štaralová

Vedoucí vychovatelka: Mgr. Regina Psohlavcová

ŠVP schváleno školskou radou dne: 27. 8. 2019

ŠVP schváleno ředitelkou školy dne: 27. 8. 2019

Platnost od: 1. 9. 2019

II. Charakteristika, umístění, vybavení ŠD

Školní družina má kapacitu 90 dětí, 1., 2. a 3. ročníku, které navštěvují tři oddělení.

Školní družina je součástí základní školy, nachází se v přízemí školní budovy. ŠD má k dispozici jednu provozní místnost s kobercem a vybavením školní družiny. Všechna tři oddělení jsou umístěna do kmenových učeben.

K venkovním aktivitám mohou děti využívat školní hřiště s altánem, průlezkami a stolem na stolní tenis. K pohybovým aktivitám má ŠD k dispozici také školní tělocvičnu.

Stravování dětí probíhá ve školní jídelně. Pitný režim je zajištěn formou vlastních nápojů, přičemž vychovatelka dohlíží na dodržování pravidelného pitného režimu.

Materiální podmínky splňují standart vybavení ŠD. Průběžně jsou do školní družiny dokupovány nové hračky, knihy, výtvarné pomůcky a jiné vybavení.

III. Personální podmínky

Školní družina má tři oddělení. Chod školní družiny zajišťuje v každém oddělení jedna vychovatelka.

Program ŠD navazuje na výchovně vzdělávací činnosti školy. V maximální možné míře je zařazována tělovýchovná činnost, výtvarná činnost a práce s přírodním i netradičním materiálem.

IV. Cíle vzdělávání

Snažíme se o rozvoj dítěte, jeho učení a poznávání. Dbáme na osvojování základních hodnot, na kterých je založena naše společnost. Usilujeme o vytvoření zdravé osobnosti odolné vůči negativním vlivům tak, aby děti znaly svou cenu a našly si své místo ve zdravé sociální skupině. Utváříme vědomí ke státní příslušnosti a respektu k etnickým skupinám, uplatňujeme princip rovnosti žen a mužů. Získáváme a uplatňujeme znalosti o životním prostředí a bezpečnosti a ochraně zdraví. Cílem je tedy připravit jedince pro život ve stávající společnosti a prostřednictvím volnočasových aktivit ho vybavit žádoucími vědomostmi, dovednostmi a také postoji, položit základy ke klíčovým kompetencím, které můžeme zároveň chápat i jako cíle žáků.

V. Klíčové kompetence

Klíčové kompetence jsou souhrn vědomostí, schopností a postojů, které děti získávají v průběhu několikaleté docházky do školní družiny. Budou se prolínat všemi činnostmi zájmového vzdělávání.

1. **Kompetence k učení** – učí se s chutí, práci dokončí, klade si otázky, hledá na ně odpověď, získané vědomosti dává do souvislostí, uplatňuje v praktických situacích a dalším učení.

Kompetence k učení rozvíjíme tím, že:

- Vyhledáváme informace v literatuře, na internetu, ve sdělovacích prostředcích.
- Klademe dotazy dospělým, ale i ostatním dětem.
- Získáváme informace při praktických činnostech.
- Samostatně pozorujeme jevy v přírodě, v dopravě a ve společnosti.
- Experimentujeme, porovnáváme a vyhodnocujeme.
- Učíme se hodnotit sami sebe (své pokroky i nedostatky).
- Objektivně dokážeme zhodnotit práci druhých.
- Dokončíme zadaný úkol, neodcházíme od rozdělané práce.
- Klademe otázky *Proč? Jak?*

2. **Kompetence k řešení problému** – všímá si dění okolo, snaží se řešit situace, při jejich řešení užívá logické matematické postupy, chápe, že vyhýbání se řešení problému nevede k cíli, započaté činnosti dokončuje.

Kompetence k řešení problémů rozvíjíme tím, že:

- Řešíme problémy v komunitním kruhu.
- Dramatizujeme.
- Hodnotíme vlastní práci, chování i práci kamaráda.
- Nežalujeme, ale upozorníme na důležitou situaci.
- Uznáme svoji chybu.
- Nebojíme se chybovat, hledáme správná řešení.
- Nenecháme se odradit vlastním nezdarem.
- Nasloucháme problému druhého.

3. **Kompetence komunikativní** – ovládá řeč, vyjadřuje sdělení, myšlenky, otázky, odpovídá vhodně formulovanými větami, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými.

Komunikativní kompetence rozvíjíme tím, že:

- Dramatizujeme pohádku.
- Vyprávíme si, popř. vymýšlíme příběhy.
- Čteme s porozuměním.
- Navazujeme slovní kontakt se spolužáky.
- Vyjadřujeme své pocity.
- Sledujeme vhodné pořady, posloucháme pohádky.
- Aktivně se zapojujeme do práce ve skupině.

4. **Kompetence sociální a interpersonální** – samostatně rozhoduje o svých činnostech, uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje ohleduplnost, citlivost, rozpoznává nevhodné chování, nespravedlnost, agresivitu, šikanu, spolupracuje ve skupině, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis, respektuje jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.

Sociální a personální kompetence rozvíjíme tím, že:

- Používáme zdvořilostní fráze.
- Dělíme se o hračky, materiál, pomůcky.
- Pomáháme ostatním.
- Požádáme o pomoc nebo radu.
- Ovládáme své emoce ve vypjatých situacích.
- Zapojujeme se do her.
- Přijímáme kritiku svého nevhodného chování.
- Spolupracujeme a domlouváme se ve skupině.
- Respektujeme rozdíly mezi lidmi.

5. **Kompetence občanské** – učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, odpovědně přistupuje k úkolům a povinnostem, uvědomuje si práva svá i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí (přírodní, společenské), dbá na své osobní zdraví i zdraví druhých.

Občanské kompetence rozvíjíme tím, že:

- Respektujeme názory druhých a nenutíme jim vlastní názor.
- Zastaneme se slabšího.
- Pečujeme o prostředí ŠD a máme zájem na úpravě tohoto prostředí.
- Spolupodílíme se na vytvoření pravidel společného soužití.
- Poznáváme tradice své obce, zajímáme se o dění v obci.
- Uklízíme a udržujeme pořádek na svém pracovním místě a v celé školní družině.
- Dbáme o své zdraví a bezpečnost.

6. **Kompetence k trávení volného času** – orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech, dokáže odmítnout nevhodnou nabídku volného času.

Kompetence k trávení volného času rozvíjíme tím, že:

- Umíme účelně trávit svůj volný čas.
- Umíme si vybrat zájmové činnosti podle svých dispozic.
- Rozvíjíme své zájmy v organizovaných i individuálních činnostech.
- Rozvíjíme schopnost aktivního trávení volného času jako kompenzaci stresových situací.
- Stříháme, lepíme, vyřezáváme, modelujeme.
- Pracujeme se stavebnicí podle plánu nebo podle své fantazie.
- Uplatníme zásady bezpečnosti při všech činnostech.
- Připravujeme a uklízíme pomůcky a materiál po každé činnosti.

VI. Ekonomické podmínky

Výše úplaty za zájmové vzdělávání činí 100 Kč na měsíc. S částkou jsou rodiče písemně seznámeni vždy na začátku školního roku. Snížení nebo prominutí úplaty provádí ředitelka školy dle vyhl. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání, vše viz. vnitřní řád ŠD.

VII. Podmínky přijímání uchazečů

Do školní družiny se mohou přihlásit žáci 1. – 3. ročníku. Poskytujeme zájmové vzdělávání především žákům přihlášeným k pravidelné denní docházce. Podle organizačních možností školního roku přijímáme přednostně žáky 1. a 2. ročníku přihlášených k pravidelné denní docházce zaměstnaných zákonných zástupců. O přijetí žáka do ŠD rozhoduje ředitelka školy na základě písemné přihlášky. Součástí přihlášky je písemné sdělení zákonných zástupců žáka o rozsahu docházky a způsobu odchodu žáka z družiny. Do školní družiny nastupují zapsaní žáci ihned po skončení řádného vyučování v 11.25/12.20 hod nebo po obědě. Odchody žáků domů jsou vzhledem k nenarušení plánované činnosti stanoveny takto: do 14.00 a potom od 15.00–16.30 hod.

Žáci odchází domů nebo do kroužků podle údajů zapsaných na zápisních lístcích. Změny v údajích na zápisním lístku jsou rodiče povinni včas ohlásit. Docházka žáků je povinná, rodiče omlouvají nepřítomnost dítěte písemně. Totéž platí pro mimořádné uvolnění dítěte ze ŠD.

VIII. Podmínky průběhu vzdělávání

Vedoucí vychovatelka zpracuje celoroční tematický plán ŠD s měsíčními plány, kde činnosti třídí dle jednotlivých výchovně vzdělávacích složek. Vychovatelky si pro vzdělávání vybírají jednotlivé činnosti dle věku žáků v oddělení a mají tak možnost kreativně reagovat na možné změny podmínek, propojovat či přesouvat činnosti během celé docházky žáků do družiny. Akce a celoroční hry jsou se vzdělávacím programem provázány, podporují a navozují motivační zaměření školního roku.

- Vhodná struktura režimu žáků ve ŠD s dostatkem relaxace a efektivního pohybu dané režimem družiny a skladbou zaměstnání.
- Vhodný stravovací a pitný režim.
- Zdravé prostředí užívaných prostorů.
- Ochrana žáků před úrazy.

- Dostupnost prostředků první pomoci, praktická dovednost vychovatelky poskytnout první pomoc.
- Na začátku školního roku proškolení žáků o bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a činnosti prováděných ve ŠD.

Bezpečnost ve všech prostorách využívaných ŠD je zajištěna školním řádem, vnitřním řádem ŠD, vnitřními řády specializovaných učeben nebo pokyny pedagogického pracovníka a zaměstnanců školy. Na začátku školního roku vychovatelka seznámí žáky i rodiče s vnitřním řádem školní družiny a společně s dětmi si určí pravidla soužití ve školní družině.

Provozní řád školní družiny

Provoz ŠD je určen zjm. pro žáky 1. a 2. ročníku, při nenaplněné kapacitě i pro žáky 3. tříd od pondělí do pátku vždy od 6. 30 hod. do 16. 30 v místnostech školní družiny.

Ranní provoz: 6:30 – 7:40

Odpolední provoz: 11:25 – 16:30

Rámcový režim dne ŠD

11:25 (12:20) – 13:30

- konec dopoledního vyučování
- oběd, hygiena
- odpočinkové činnosti (hromadné nebo jiné dle individuálního přání)

13:30 - 15:00

- rekreační a zájmová činnosti
- příprava žáků na vyučování
- pobyt venku, vycházka
- hygiena, odchody žáků

15.00 – 16.30

- didaktické hry – příprava žáků na vyučování
- individuální odpočinkové činnosti
- odchody žáků

Vychovatelka při výběru činností a aktivit přihlíží k počasí, může přihlédnout i k zájmu dětí a žáků v oddělení. Vždy však především vychází ze školního vzdělávacího programu a z jeho rozpracování do konkrétních vzdělávacích plánů.

Formy vzdělávání

Školní družina zabezpečuje náplň volného času v době před vyučováním a po vyučování.

Pomáhá při činnostech spojených s odpočinkem, rekreací, zájmovou činností a zábavou.

Základní prostředkem činnosti ve školní družině je hra založená na zážitku účastníků.

1. **Pravidelná výchovná činnost** – týdenní skladba zaměstnání, organizujeme zájmové a rekreační činnosti.
06. 00 – 07.40 Individuální klidové činnosti.
11.25 – 11.40 Hygienická příprava na oběd, stolování, přechod do ŠD.
11.40 – 14.00 Odpočinková činnost, člověk a jeho zdraví, místo, kde žijeme, lidé a čas, rozmanitost přírody, lidé kolem nás, četba.
14.000 – 15.00 Pobyť na hřišti, vycházky.
15.00 – 16.30 Spontánní klidové činnosti a zájmové činnosti.
2. **Příležitostná zájmová činnost** - přesahuje rámec jednoho oddělení, není zahrnuta do týdenní skladby činností (besedy, přednášky, výtvarné dílky, karneval, dětský den, sportovní dny aj.)
3. **Spontánní činnost** - ve školní družině jsou spontánní aktivity zahrnuty do denního režimu oddělení, např. hry v ranní družině, odpočinek po obědě, relaxace při pobytu venku, příprava na vyučování (didaktické hry apod.)

IX. Obsah vzdělávání

Vytváříme-li program činností pro školní družinu, musíme vždy začít u hry a zážitků z ní.

Podmínky pro činnost žáků:

- individuální přístup
- příjemné prostředí
- rozdělení pracovních úkolů na dílčí části
- vybavení didaktickými pomůckami
- různorodá nabídka činností
- další vzdělávání vychovatelky

- možnost podílet se na tvorbě programu
- spolupráce s rodiči, se školou a jinými organizacemi

Obsah zájmového vzdělávání je rozdělen do těchto výchovně vzdělávacích oblastí:

1. Místo, kde žijeme

- U nás doma – vyprávíme si o životě naší rodiny (zájmy, profese, volný čas), kreslíme a malujeme, jak trávíme čas s rodiči, hrajeme si na profese.
- Náš dům – popisujeme domy, ve kterých žijeme, představujeme si náš vysněný dům a ztvárňujeme jej různými technikami, porovnáváme příbytky lidí dnes a v minulosti, pozorujeme výstavbu v obci.
- Naše škola – seznamujeme se s naší školou, udržujeme prostory ŠD v čistotě a pořádku, zdobíme prostory školy našimi výrobky, využíváme PC učebnu, tělocvičnu i školní knihovnu.
- Cesta do školy – povídáme si o bezpečné cestě do školy a zpět domů, rozvíjíme dopravní výchovu.
- Obec, v níž žijeme – na vycházkách si prohlížíme zajímavá místa naší obce, v lese stavíme příbytky pro zvířátka a skřítky, seznamujeme se službami a institucemi v naší obci, malujeme místa, kde je nám dobře.
- Ochránci pořádku – protipožární prevence, besedujeme o práci příslušníků policie a o porušování zákona (krádeže, vandalismus...), opakujeme si důležitá telefonní čísla.
- Umění a kultura – půjčujeme si knihy, společně čteme vybranou knihu, povídáme si o ilustracích knihy, vyrábíme masky, tančíme a cvičíme s hudbou.

2. Lidé kolem nás

- Moji kamarádi – povídáme si o vztazích mezi kamarády, rozlišujeme jejich dobré a špatné vlastnosti, hrajeme společenské hry týkající se vztahů mezi námi, malujeme portrét svého kamaráda, povídáme ostatním o svém nejlepším kamarádovi, poznáváme, jak je žijí lidé s handicapem (malujeme ústy, nohama, podle hmatu nebo čichu určujeme předměty).
- Svátky a oslavy – vyrábíme přání, zpíváme vánoční koledy, vyrábíme vánoční ozdoby, zdobíme stromeček, tvoříme jmenovky na dárky, vyprávíme si o jednotlivých tradicích a zvycích (Vánoce, Velikonoce, Mikuláš, Halloween...), slavíme Den dětí.

- Slušné chování – seznamujeme se s pravidly slušného chování na veřejnosti, kouzelná slůvka a jejich význam, besedujeme o společenském vzdělání (divadlo, koncert, kino...).
- Mluvíme správně? – cvičíme jazyk pomocí jazykolamů, dechových cvičení, říkadla a básniček, vyprávíme si pohádky a příběhy ze života, procvičujeme prostředky neverbální komunikace (pantomima: hra Aktivita)
- Stolování – cvičíme se ve správném stolování, dodržujeme při něm základní hygienické návyky, besedujeme o dojíždání a plýtvání jídlem a povídáme si o zemích, kde je nedostatek jídla.
- Multimédia – sledujeme pohádky a dětské filmy, hledáme kladné a záporné postavy, malujeme nejoblíbenější pohádky a filmové hrdiny.

3. Lidé a čas

- Denní režim – vyprávíme si o zásadách pravidelného denního režimu, rozlišujeme povinnost a zábavu, hrajeme zábavné hry (Twister, Aktivita, Moje první kvízy, Tik tak bum, Dobývateľ aj.), malujeme, co nás baví, besedujeme na téma, jak jsem strávil víkend.
- Malý pomocník – povídáme si o tom, jak pomáháme doma, hrajeme si na obchod, zjišťujeme, jak nám technika prospívá či škodí.
- Můj šatník – srovnáváme dnešní módu s módou dřívější, navrhujeme oblečení (savování, batika), vyrábíme šperky a různé módní doplňky.
- Lidé a jejich obydlí – čteme pohádky, říkadla, básničky, hádanky a jazykolamy, ilustrujeme pohádky, zpíváme písně, vyrábíme postavy strašidelm a vymýšlíme strašidelné příběhy.

4. Rozmanitost přírody

- Změny v přírodě – všímáme si změn na vycházkách, vytváříme koláže, rozlišujeme stromy, keře a rostliny, dodržujeme pravidla chování v přírodě.
- Kouzlo přírodnin – sbíráme přírodniny a vyrábíme z nich šperky, zvířátka aj., sbíráme kaštiny pro zvěř, zkoušíme frotáž listů a jiné výtvarné techniky.
- V lese a na louce – poznáváme houby, hmyz, ptáky a savce a pozorujeme jejich chování, pracujeme s atlasem a encyklopedií, hrajeme různé pohybové hry.
- Ve vodě a u rybníka – pozorujeme život ve vodě, poznáváme ryby, povídáme si o našem rybníku Olšovec, vyrábíme kouzelnou rybku.

- Naše květiny – staráme se o pokojové rostliny v naší škole, malujeme a vyrábíme květiny, zdobíme květy okna naší školy, sázíme bylinky.
- Můj mazlíček – kreslíme domácí mazlíčky, besedujeme o nich, povídáme si o životě v ZOO.
- Příroda a my – besedujeme o ročních obdobích (barvy podzimu, živočichové v zimě, mláďata, podmořský svět aj.).
- Den Země – pomáháme při úklidu okolí školy, třídíme odpad, vyprávíme si o nebezpečí ohně ve volné přírodě, povídáme si o chráněných a ohrožených zvířatech a květinách.

5. **Člověk a jeho zdraví**

- Péče o naše tělo – seznamujeme se s lidským tělem (postava, popis orgánů aj.), povídáme si o zdravém životním stylu, dodržujeme denní hygienu, upevňujeme hygienické zásady při kašli, kýchání, použití WC, stolování atd., hrajeme hru „*Hlava, ramena, kolena, palce*“.
- Náš jídelníček – besedujeme o zásadách zdravé výživy, o vitamínech, chování v jídelně.
- U lékaře – povídáme si o nemocech, učíme se ošetřit drobná zranění, seznamujeme se s obsahem lékárničky, besedujeme o tom, jak předcházet nemocem a úrazům.
- Pohybem ke zdraví – dle ročního období volíme pohybové aktivity (pohybové hry na hřišti a v tělocvičně, stavění sněhuláka, bobování, sáňkování, bruslení, plavání).

X. Ukončování vzdělávání

Žáci jsou do ŠD přijímáni na jeden školní rok. Dítě je možné odhlásit ze školní družiny kdykoliv během školního roku. O ukončení vzdělávání ve ŠD smí požádat písemnou formou zákonný zástupce žáka. Ředitelka školy může žáka ze ŠD vyloučit při opakovaném nedodržování vnitřního řádu školní družiny.

XI. Podmínky pro zájmové vzdělávání žáků se specifickými vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Žáky se speciálními vzdělávacími potřebami budeme zohledňovat, dle charakteru jejich postižení či znevýhodnění při jejich začleňování do volnočasových aktivit. Vychovatelka úzce spolupracuje s třídními učiteli, s výchovným poradcem školy a konzultuje výchovné a vzdělávací metody. Nezbytná je také spolupráce s rodiči. Žáci jsou začleněni do všech aktivit školní družiny v nejvyšší možné míře. Činnosti respektují možnosti žáka.

Pro rozvoj talentovaných a nadaných žáků lze dle aktuálních možností a podmínek školy při výchovných činnostech ve školní družině rozvíjet talent mimořádně nadaných žáků (zadávání rozšiřujících a doplňujících úkolů, individuální přístup).

XII. Evaluace a kritéria hodnocení činnosti školní družiny

1. Evaluace činnosti školní družiny

- a) **Individuální** – průběžné hodnocení vlastní práce vychovatelky, hledání nových metod práce, které vedou ke kvalitnějším výsledkům.
- b) **Vedení školy** – hodnotí výchovnou práci v družině (pozorování, hospitace, kontroly), jak jsou naplňovány vytyčené cíle a jak plní družina své poslání.
- c) **Vnější hodnocení** – provádí zřizovatel, Česká školní inspekce, ohlasy rodičů a názory žáků.

2. Kritéria hodnocení činnosti školní družiny

- a) **Podmínky činnosti** – např. vhodnost uspořádání a vybavení prostředí pro realizované činnosti.
- b) **Organizace činnosti** – motivace, respektování specifik práce školní družiny, využívání zásad pedagogiky volného času, zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví.
- c) **Činnost vychovatelek** – jednání se žáky, způsob komunikace, pestrost volených činností.
- d) **Personální stav školní družiny a úroveň dalšího vzdělávání vychovatelek.**

XIII. Krizový plán při úrazu

1. Drobná poranění

- ošetřuje vychovatelka přímo na místě, nebo po příchodu do ŠD
- ošetření zapíše do zdravotního deníku a knihy úrazů
- při předání dítěte oznámí ošetření rodičům

2. Větší úrazy

- na vycházku a na akce chodí vychovatelky vždy ve dvou
- vychovatelka poskytne bezprostředně první pomoc v rámci možností
- v případě velkého úrazu volá 155
- zajistí dohled nad ostatními dětmi, přivoláním druhé vychovatelky
- doprovází dítě do nemocnice a setrvává do příjezdu rodičů
- vyrozumí rodiče
- vyrozumí vedení školy
- vychovatelka, která za dítě zodpovídala, zapíše událost do zdravotního deníku a do knihy úrazů, která je uložena u vedení školy